Ємельянов Олександр Юрійович
д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ПОЗИКОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Серед цілей діяльності підприємств важливе місце посідає забезпечення їх економічного розвитку [1, 2], зокрема на засадах реалізації інвестиційного та інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання [3, 4], що відображається у впровадженні нововведень [5–7] та зростанні виробничих можливостей [8–10]. При цьому необхідно намагатися знижувати питомі витрати економічних ресурсів [11–13] та впроваджувати ресурсозберігаючу модель економічного зростання [14–16]. Це, своєю чергою, вимагає раціонального використання виробничих ресурсів [17–19], зокрема енергоносіїв, та державної підтримки проєктів їх економії [20–24]. Здійснення таких проєктів потребує їх належного фінансового забезпечення. Зокрема, з цією метою можуть бути використані банківські кредити та інші види позик [25]. Однак, таке використання потребує попереднього обґрунтування його доцільності.

При оцінюванні економічної доцільності позикового фінансування заходів з енергозбереження на підприємствах необхідно враховувати низку обставин. По-перше, оскільки показники економічної ефективності господарської діяльності мають переважно відносний характер, то і показники оцінювання ефективності позикового фінансування цієї діяльності теж повинні мати такий характер. По-друге, процедура оцінювання ефективності залучення позик з метою фінансування енергозберігаючих заходів повинна базуватися на попередньому моделюванні процесу повернення узятих позик. По-третє, необхідно розглядати ситуації, у яких може опинитися підприємство після реалізації енергозберігаючих заходів. Зокрема, це стосується можливих значень цін на ті види енергетичних ресурсів, економія яких передбачається внаслідок реалізації запланованих заходів, оскільки рівень таких цін суттєво впливає на ефективність інвестування у заходи з енергозбереження та, відповідно, і на ефективність їх позикового фінансування. При цьому вплив цін на енергоносії на рівень економічної ефективності позикового фінансування заходів зі скорочення споживання цих енергоносіїв на підприємствах є неоднозначним. З одного боку, зростання цін на енергоносії підвищує прибутковість інвестицій у заходи з енергозбереження. Однак, з іншого боку, при досить високому рівні таких цін у підприємств може не вистачити фінансових ресурсів, необхідних для обслуговування та повернення узятих позик.

Одним з можливих показників оцінювання економічної ефективності позикового фінансування заходів з енергозбереження на підприємствах може виступати відношення капіталізованої величини потоку чистого прибутку, який надходитиме за умови здійснення такого фінансування, до капіталізованої величини потоку чистого прибутку, який надходитиме, якщо підприємство відмовиться від впровадження заходів з енергозбереження. Своєю чергою, визначення капіталізованої величини потоку чистого прибутку, який надходитиме за умови здійснення позикового фінансування енергозберігаючих заходів, потребує виконання такої послідовності дій: виділення періоду погашення підприємством позики, узятої з метою фінансування енергозберігаючих заходів, та періоду, що настає після моменту повного повернення цієї позики; прогнозування потоку чистого прибутку підприємства впродовж кожного з цих періодів; визначення величини ставки дисконту, за яким відбуватиметься капіталізація потоків чистого прибутку; здійснення процедури дисконтування потоків чистого прибутку підприємства.

Враховуючи конструкцію пропонованого показника оцінювання економічної ефективності позикового фінансування заходів з енергозбереження на підприємствах, можна зазначити, що мінімальна його величина, за якої таке фінансування є доцільним, становить одиницю. Водночас, як вже зазначалося вище, результати оцінювання ефективності інвестування в енергозберігаючі заходи суттєво залежать від рівня цін на енергоносії. Своєю чергою, такі ціни часто характеризуються високим рівнем нестабільності. Тому необхідним є оцінювання економічної ефективності позикового фінансування заходів з енергозбереження на підприємствах за різних значень цін на енергоресурси у заздалегідь прогнозованому діапазоні коливання цих цін. Тоді, знаючи оціночну імовірність різних значень цін на енергоресурси, можливо встановити імовірність того, що запропонований вище показник буде перевищувати одиницю. За таких умов, якщо задатися мінімально припустимим рівнем цієї імовірності, стає можливим ухвалити остаточне рішення про доцільність позикового фінансування реалізації на підприємствах заходів з енергозбереження.

Список використаних джерел:

1. Yemelyanov, O., Kurylo, O. & Petrushka, T. (2018). Methodological principles of evaluating economic potential of industrial enterprise sustainable development. *Науковий вісник «Полісся»*, (2 (14)), 141–149.
2. Yemelyanov, O., Symak, A. & Zarytska, O. (2016). Modelling the process of forming the potential of economic development of an industrial enterprise. *Periodyk naukowy Akademii Polonijnej, Czestochowa, Akademia Polonijna w Czestochowie*, (3), 128–137.
3. Гришко, В. А., Ємельянов, О. Ю. & Крет, І. З. (2010). Оцінювання поточного та стратегічного рівня інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, (683), 210-215.
4. Ємельянов, О. Ю. & Гришко, В. А. (2009). Управління якістю продукції машинобудівного підприємства в процесі формування його інноваційного потенціалу. *Збірник наукових праць "Економіка: проблеми теорії та практики"* (253 (VII)), 185-191.
5. Амоша, О. І., Булєєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості*, (1(36)), 3-9.
6. Найдюк, В. С. (2013). Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, (4), 251–263.
7. Продіус, О. І. (2010). Інноваційний розвиток промисловості: реалії та перспективи. *Вісник ХНУ*, (1(1)), 106–110.
8. Войцехівська, В. В., Войцехівська, Ю. В. & Висоцький, А. Л. (2012). Методи прогнозування розвитку виробничого потенціалу підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління»*, (725), 42–48.
9. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Висоцький, А. Л. (2013). Діагностика ресурсного забезпечення як чинника формування виробничо-збутового потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23.4), 128−135.
10. Плешка, А. Р. (2011). Фактори, що впливають на розвиток виробничого потенціалу. *Наук. праці Нац. ун-ту харч. технологій* (37/38), 279–283.
11. Баландіна, І. С. (2011). Принципи формування потенціалу ресурсозбереження на підприємствах у сучасних умовах. *Бізнес Інформ*, (11), 141–143.
12. Козик, В. В., Петрушка, Т. О. & Ємельянов, О. Ю. (2013). Обґрунтування економічної доцільності впровадження ресурсозберігаючих технологій як чинника економічного розвитку підприємств. *Науковий вісник Національного гірничого університету*, (4), с. 134–140.
13. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. *Економіка. Фінанси. Право*, (8), 7–10.

14. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79–84.
15. Петрушка, Т. О. (2013). *Оцінювання економічної ефективності ресурсозберігаючого розвитку промислових підприємств* (дис. … канд. екон. наук). НУ «Львівська політехніка». Львів, Україна.
16. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72–75.
17. Андрусів, У. Я. & Мазур, І. М. (2017). Комплексний підхід до забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів. *Бізнес Інформ*, (1), 44–49.
18. Бойчук, Н. Я. & Острянко, М. М. (2017). Проблеми енергозбереження та підвищення енергоефективності економіки України. *Сучасні проблеми економіки і підприємництво*, (19), 25–34.
19. Жадько, К. С. (2017). Сучасні тенденції енергозбереження та ефективності діяльності підприємств. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*, (16), 302–307.
20. Майстро, С. & Більовський, М. (2018). Державна політика енергоефективності та енергозбереження як необхідна умова забезпечення енергетичної безпеки України. *Ефективність державного управління*, (1(54)), 80–87.
21. Матвийчук, Н. М. (2016). Приоритеты реализации политики энергосбережения в Украине. *Economics and management*, (1), 97–100.
22. Михаліцька, Н. Я. (2013). Реалізація політики енерго- та ресурсозбереження в контексті зміцнення національної безпеки. *Науковий вісник ЛДУВС. Серія економічна*, (2), 108–117.
23. Yemelyanov, O., Symak, A., Lesyk, L., Petrushka, T., Kryvinska N. & Vovk, O. (2021). Modeling of Parameters of State Participation in Financing of Energy Saving Projects at Enterprises. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, (1293), 498–511.
24. Петренко, І. П. & Козловська, О. Ю. (2017). Фінансова підтримка проектів у сфері енергозбереження в Україні. *Вісник УНУ*, 14(2), 65–68.
25. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Symak, A., Trevoho, O., Turylo, A., Kurylo, O., Danchak, L., Symak, D. & Lesyk, L. (2020). Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution. *Sustainability*, (12(15)), 6184.